

Informace pro předsedy poslaneckých klubů politických stran a hnutí zastoupených v poslanecké Sněmovně Parlamentu ČR a výzva poslankyním a poslancům

Obracíme se na vás v souvislosti s projednáváním návrhu zákona, kterým se mění zákon č. „563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Konkrétně jde o § 9a

(1) Zaměstnanec, který je absolventem akreditovaného magisterského studijního programu, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele druhého stupně základní školy nebo učitele všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy za splněný na dobu nejdéle 3 let ode dne, kdy tuto pedagogickou činnost začal vykonávat."

Tato úprava podle navrhovatele vychází z údajně kritického nedostatku kvalifikovaných učitelů, z deklarované potřeby zkvalitnit výuku ve školách odborníky z praxe, a z představy o nutnosti dále posílit pravomoci ředitelů v personální oblasti. Domníváme se, že argumenty, z nichž vychází návrh novely, jsou nepřesné a zcela podceňují velké riziko, které by schválení novely přineslo.

*** Nedostatek učitelů není plošný ani katastrofický**

Na 2. st. ZŠ je zajišťována výuka v 7% úvazků nekvalifikovanými a jen 2,4% vyučujících učitelské studium nezačalo (na SŠ je nekvalifikovaných úvazků něco přes 5% a studium dosud nezačalo 2,3%). **V absolutních číslech jde maximálně o 1 600 nekvalifikovaných učitelů, kteří si kvalifikaci ani nedoplňují - ze zhruba 70 tis. vyučujících na těchto stupních škol.** Problém je tedy regionální (v karlovarském kraji je nekvalifikovaných úvazků téměř jedna pětina a kvalifikaci si jich nedoplňuje 8%) nebo aprobační (v některých předmětech) - v osmi krajích jde o zlomky jednoho procenta nebo maximálně do 2% nekvalifikovaných. Místo regionálně a aprobačně zacílených opatření navrhuje novela cestu plošného snížení kvalifikačního požadavku. Novela tak naplňuje známé rčení „jít s kanónem na mouchy“.

Tolik objektivní údaje z matriky MŠMT (na rozdíl od „šetření“, kterými předkladatel argumentuje).

*** Zkvalitnění výuky otevřením odborníkům z praxe je vlamováním do otevřených dveří a nedoloženým předpokladem**

1. Především, odborníci z praxe mohou na školách vyučovat již dnes.¹ Platí to pro střední školy a pro odborné předměty.

2. Novela však bez zdůvodnění rozšiřuje tuto možnost i na 2. st. ZŠ a především na všeobecně vzdělávací předměty, např. matematiky nebo českého jazyka. A ještě více než dnes rozvolňuje vazbu na předmět odbornosti (aprobaci). Vysokoškolský absolvent jakéhokoli oboru totiž bude moci vyučovat jakýkoli vzdělávací předmět. Díkce novely nijak nezabraňuje možnosti, aby např. odborník na elektrotechniku, učil český jazyk na 2.st. ZŠ nebo a odborník na podvojně účetnictví tamtéž matematiku. Naopak si o tom nikdo ani nedovolí uvažovat. O zkvalitnění výuky lze tedy důvodně pochybovat.

¹ "Zaměstnanec, který je výkonným umělcem, výtvarným umělcem, uznávaným odborníkem v oboru nebo který má odbornou kvalifikaci podle § 21, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu střední školy odpovídajícího uměleckému nebo odbornému zaměření nebo odbornou kvalifikaci zaměstnance za splněný, pokud týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance u právnické osoby vykonávající činnost školy nepřesahuje polovinu stanovené týdenní pracovní doby a pokud tento zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah k právnické osobě vykonávající činnost školy provádí umělecké výkony, vytváří umělecká díla, vykonává činnost v oboru, v němž je uznávaným odborníkem, nebo činnost, pro niž splňuje odbornou kvalifikaci podle § 21“.

3. Novela navíc ani nepožaduje, aby pedagogicky nekvalifikovaný učitel zahájil učitelské studium (pedagogické minimum). V současné dikci zákona je požadovaná podmínka, že si pedagogické vzdělání doplní například v 250 hodinovém doplňujícím pedagogickém studiu (DPS). Na výtku, že jde o studium leckdy nekvalitní, novela vůbec nereaguje. Nepředpokládá kroky ke zkvalitnění tohoto doplňujícího studia. Statistiky přitom dokládají, že třetina nových kvalifikovaných učitelů – potenciálních odborníků s jiným vzděláním - absolvovala právě DPS.

***Bezprecedentní rozšíření pravomoci ředitelů za cenu degradace učitelského vzdělání a napětí v pedagogických sborech**

1. Ve všech vyspělých zemích uděluje profesní kvalifikaci stát, nikoli ředitel školy. U uznávaných profesí ani nelze uvažovat o jiném potvrzení kvalifikace. O kvalifikaci lékaře také nerozhoduje primář nebo přednosta, který svým podpisem uzná jako chirurga např. veterináře. Novela opouští možnost, aby odborník na (střední) škole učil, ale jako nekvalifikovaný. Jedním podpisem ředitele uděluje kvalifikaci na tři roky.

2. Navíc, v novele žádná pojistka proti řetězení takových úvazků, ani proti domluvám o výměnách nekvalifikovaných mezi školami není. Máme prý spoléhat na morálku ředitelů a zřizovatelů.

3. Novela ponechává řediteli naprostou volnost v kritériu přijetí „mnohem schopnějšího bez kvalifikace“. Nestanovuje ani rámcově, jaké charakteristiky má takový pracovník mít. Když se řediteli přihlásí kvalifikovaný učitel, nic ho nebude nutit, aby přezkoumal, zda je „nekvalifikovaně kvalifikovaný“ skutečně schopnější.

4. Ředitelům prý ubude administrativní zátěž. Nebudou muset za každou cenu hledat kvalifikovaného a údajně byrokraticky dokládat, že ho nesehnali, a až pak zaměstnat nekvalifikovaného. Je s podivem, co lze vykládat za administrativní balast. Dokonce i tak „nepedagogickou“ věc, jako je vzdělání vzdělavatele žáků.

5. Degradace učitelského vzdělání za cenu růstu napětí v pedagogických sborech. Předpoklad, že plnohodnotné VŠ vzdělání učitelů tímto krokem nebude znehodnoceno, je mylný. Ve sborovnách budou vedle sebe ti, kteří absolvovali léta speciálně zaměřeného vzdělávání, náslechy, rozbory praxe a vedle nich novelou stejně kvalifikovaní - podpisem ředitele. Již nyní lze z reakcí učitelů vyčíst, že tuto situaci vnímají jako degradaci vlastního vzdělání.

Neplatí tedy, že novela „jen“ kodifikuje běžný stav na školách, zkvalitní výuku odborníky z praxe a uleví ředitelům. Rizika tohoto rozpadu systému přípravy na regulovanou profesi jsou ve světle důkazů o vztahu kvalifikace učitelů a výsledků žáků zřejmá.

Vážené poslankyně, vážení poslanci, ve světle těchto argumentů vás proto žádáme o neschválení § 9a, odst. (1)novely.

Asociace děkanů pedagogických fakult
prof. RNDr. Jan Pícek, CSc., předseda
jan.picek@tul.cz

Českomoravský odborový svaz pracovníků školství
František Dobšík, předseda
dobsik.frantisek@cmkos.cz
www.skolskeodbory.cz
Česká pedagogická společnost

doc. mgr. Petr Najvar, předseda
najvar@ped.muni.cz
www.cpds.cz

Asociace češtinářů, z.s.
Mgr. Josef Soukal, předseda
soukal@ascestinaru.cz
www.ascestinaru.cz

AMATE (organizace učitelů cizích jazyků)
za výbor: mgr. Jana Čadová
amate@amate.cz
www.amate.cz

Pedagogická komora, z.s.
Mgr. Radek Sárközi, prezident
radek.sarkozi@pedagogicka-komora.cz
www.pedagogicka-komora.cz

doc. PhDr. Jiří Němec, PhD.
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, děkan
nemec@ped.muni.cz
www.ped.muni.cz

doc. Mgr. Daniel Jandačka, PhD.
Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita, děkan
daniel.jandacka@osu.cz
www.pdf.osu.cz

prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.
profesor pedagogické psychologie
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
člen Řídícího výboru pro vzdělávání UNESCO
bývalý ministr školství
stanislav.stech@pedf.cuni.cz